

УДК 339.9:338.2

ЛОПАТОВСЬКИЙ Віктор Григорович

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування,
Хмельницький національний університет
ORCID ID: 0000-0002-8830-1398
e-mail: viktor_lopatovskyi@khmnu.edu.ua

НОВИЦЬКИЙ Олександр Володимирович

аспірант, Хмельницький національний університет
ORCID ID: 0000-0002-1611-4251

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Визначено особливості експортно-імпортних операцій та їх роль у розвитку та забезпеченні економічної безпеки підприємств. Узагальнено наукові підходи стосовно організації експортно-імпортних операцій підприємств. Виділено типи стратегічної політики підвищення ефективності експортно-імпортних операцій в системі забезпечення економічної безпеки підприємств: інноваційний; диверсифікований; інтернаціональний; глобалізаційний; коопераційний. Доведено важливість сформованості організаційних, інституційних, фінансово-кредитних та інших передумов для досягнення підприємствами необхідного рівня ефективності експортно-імпортних операцій. До засобів підвищення ефективності експортно-імпортних операцій в системі забезпечення економічної безпеки підприємств віднесено розвиток логістичних відносин, впровадження практики страхування валютних ризиків, удосконалення схем поставок продукції, налагодження безперервного транспортного забезпечення. Визначено стратегічні орієнтири підвищення ефективності експортно-імпортних операцій в системі забезпечення економічної безпеки підприємств, які запропоновано розділяти на різні рівні виходячи із пріоритетності та очікуваних майбутніх тенденцій.

Ключові слова: експортно-імпортні операції, економічна безпека, підприємство, стратегічна політика, управління, ефективність, забезпечення, підвищення

JEL classification: A10; F17; O10

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.139.146>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Експортно-імпортні операції є одним із пріоритетних напрямів діяльності підприємств, у межах якого можливо долучитися до участі в системі міжнародних економічних відносин, процесах глобалізації, розвитку міжнародної кооперації та міжнародного поділу праці. Першочергово експортно-імпортні операції мають високу цінність для країни, які дозволяють забезпечити накопичення іноземної валюти, закупівлі сучасних технологій, залучення зовнішніх інвестицій, вирішення проблем

нестачі певних ресурсів.

Щодо інтересів підприємств, тут варто відмітити про освоєння нових ринків збуту продукції, яка за своїми характеристиками повинна відповідати ознакам високої якості та конкурентоспроможності; забезпечення оптимального режиму виробництва продукції, за якого в повній мірі забезпечують насамперед потреби внутрішнього ринку; отримання валютної виручки, що в подальшому може бути використана на закупівлі сучасної техніки і технологій, дефіцитної сировини і матеріалів чи іншої критичної для економіки продукції; впровадження прогресивних стандартів якості та продуктивності праці; забезпечення

підвищення рівня інтелектуалізації та кваліфікації праці. І це лише окремі переваги, які підприємства можуть отримати від розвитку експортно-імпортних операцій і в сукупності досягнути такого рівня сформованості ресурсного потенціалу, що гарантує постійне зростання, високу конкурентну позицію, надійний захист економічних інтересів та економічну безпеку.

Безперечно, що налагодження експортно-імпортних операцій потребує як значних вкладень ресурсів, так і розроблення стратегічної політики. Якщо накопичення ресурсів є більше завданням матеріально-технічного та сировинного забезпечення, то для стратегічної політики важливо здійснювати постійне дослідження сучасного стану та тенденцій і згідно них передбачати наступні управлінські рішення, реалізовувати та одночасно продовжувати діагностику і пошук способів їх удосконалення та підвищення ефективності.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Визначення стратегічних змін у середовищі експортно-імпортних операцій є одним з пріоритетних завдань низки наукових досліджень, у яких значна увага приділяється характеристикам передумов, напрямам, інструментарію, результатам реалізації таких операцій. Так, К. Решетняк [1] наголошує, що експортно-імпортні операції становлять основну розвитку діяльності підприємства і, тим самим, забезпечують його конкурентоспроможність та економічну безпеку. Натомість О. Калініна [2] більше уваги надає вивченню стану та перспектив розвитку експортно-імпортних операцій підприємств та пропонує способи забезпечення і підтримання необхідних темпів їх розвитку виходячи із інтересів підприємства у підвищенні рівня ефективності функціонування та поступу. Також на важливості побудови системи стратегічного управління експортно-імпортними операціями наголошує В. Прохорова [3], при цьому, відмічає галузеві особливості операцій і їх пріоритетність для базових видів економічної діяльності.

Відомо, що експортно-імпортні операції поєднують значну кількість напрямів діяльності підприємства і це вимагає комплексного

підходу до їх стратегічного управління. О. Кузьмін та О. Жигало [4] доводять важливість розвитку в країні митного регулювання експортно-імпортних операцій та необхідність забезпечення їх високої інноваційності, що в сукупності дозволяє сформувати механізм управління операціями та достовірно передбачати інструментарій досягнення очікуваних результатів.

Значну увагу науковці (П. Гринько [5], О. Вакульчик, О. Книшек [6] та інші) приділяють вивченню методичних аспектів аналізу експортно-імпортних операцій підприємства і, таким чином, моделюють факторний вплив ринку, проводять діагностику структурних та функціональних тенденцій операцій, вивчають ризики і загрози та прогнозують результати і наслідки зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Інші науковці (Г. Гринишин [7], І. Кононов [8] та інші) доводять необхідність розроблення та впровадження моделей управління експортно-імпортними операціями на основі окремих напрямів стратегічної політики підприємств.

Варто погодитися із Т. Васильцівим [9], Р. Лупаком [10] та іншими науковцями про необхідність врахування загальних ринкових тенденцій при визначенні стратегічних орієнтирів розвитку експортно-імпортних операцій. У результаті такого підходу можливо забезпечити вищий ступінь ефективності реалізації управлінських рішень, які враховуватимуть ширшу сукупність факторів та більшу кількість інформаційних джерел.

Попри значну кількість наукових публікацій варто звернути увагу, що із посиленням інтенсивності глобалізаційних тенденцій та змін на внутрішньому ринку виникає необхідність визначення нових стратегічних орієнтирів підвищення ефективності експортно-імпортних операцій, а особливо в системі забезпечення економічної безпеки підприємств.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Підвищення ефективності експортно-імпортних операцій є конкретним стратегічним управлінським завданням і для

його вирішення необхідно використовувати увесь можливий інструментарій. Водночас потрібно враховувати й наслідки стратегічної політики, які щонайменше повинні позитивно впливати на забезпеченість достатнього темпу зростання і рівня конкурентоспроможності. Таку схему завдань та цільових орієнтирів для підприємств першочергового слід структурно розділити і виділити окремі функціональні сегменти, при цьому в тісному взаємозв'язку, що й визначатимуть стратегічні орієнтири підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій та здатність підприємств при їх здійсненні забезпечити власну економічну безпеку.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є наукове обґрунтування теоретико-методичних та практичних рекомендацій щодо визначення і досягнення стратегічних орієнтирів підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій в системі забезпечення економічної безпеки підприємств. При цьому завдання статті стосуються обґрунтування передумов та особливостей здійснення експортно-імпорتنних операцій, інструментарію підвищення їх ефективності, що в сукупності дозволяє сформував набір управлінських рішень стосовно забезпечення економічної безпеки підприємств.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій підприємств залежить від значної кількості чинників, які до того ж швидко змінюються, і для цього необхідно насамперед сформував внутрішню організаційну систему управління, що вдало здійснює повне проектування тенденцій внутрішнього та зовнішнього ринків, глобалізаційного середовища тощо. У підсумку вірно обрана модель управління достовірно враховує конкурентний потенціал підприємства, його здатність протидіяти ризикам і загрозам та об'єктивно оцінює ефективність використання і очікувані результати при реалізації прогресивних бізнес-проектів із експорту та імпорту

продукції. Тому визначення та реалізацію стратегічних орієнтирів підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій варто пов'язати за наступним управлінськими рішеннями: визначення потреби та мотивів, які спонукають розвивати зовнішньоекономічну діяльність та брати участь в міжнародному поділі праці, системі міжнародних економічних відносин, боротьбі за залучення іноземних інвестицій; налагодження зовнішньоекономічних відносин, що стимулюють підвищення рівня інтернаціоналізації виробничої діяльності; впровадження прогресивних методів реалізації продукції, що мають високу популярність серед успішних експортно та імпортно орієнтованих підприємств; формування та ефективне використання конкурентного експортного потенціалу.

Крім того стратегічне управління експортно-імпортними операціями включає низку інших особливостей і не лише організаційного типу. Йдеться про інформаційно-маркетингове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, яке передбачає налагодження постійного аналізу всієї діяльності підприємства, ринкового середовища, тенденцій у світовій економіці та іншого. Отримана інформація повинна постійно нагромаджуватися та оновлюватися і це дозволяє забезпечити достатній рівень інформаційної безпеки і в кінцевому результаті економічної безпеки підприємства.

Все більшого значення набуває техніко-технологічний напрям стратегічного управління, який у значній мірі при активному зростанні цифровізації економіки поєднує основні сфери життєздатності підприємства. Особливо важливий такий напрям при забезпеченні конкурентоспроможності продукції, готовності підприємства протистояти глобалізаційним викликам і загрозам, брати участь та розвивати міжнародні економічні відносин чи масштабні інвестиційно-інноваційні проекти. При цьому, якщо продукція підприємства не відповідає сучасним технічним та технологічним вимогам, розраховувати на вихід на зовнішній ринок не доводиться і більше того можна втратити й частину внутрішнього ринку.

Будь-які проекти вимагають інвестиційних ресурсів, які накопичують

власне підприємством, але згідно світового досвіду в більшості випадків використовуються залучені чи запозичені. Експортно-імпортні операції відносяться до висококапіталізованих і для підвищення їхньої ефективності необхідно здійснювати пошук джерел, які й забезпечать потребу у таких ресурсах. Тут варто розглядати участь у низці міжнародних проектах, що мають фінансово-інвестиційну підтримку із сторони урядів країн та світових грошово-кредитних

організацій. Також пріоритетне значення має розвиток інтеграційних відносин, у результаті яких можливо нагромадити значні обсяги зовнішнього інвестиційного капіталу.

При виборі різного інструментарію у формуванні стратегічної політики підвищення ефективності експортно-імпортних операцій варто дотримуватися вже прийнятих типів управління: інноваційного, диверсифікованого, інтернаціонального, глобалізаційного, коопераційного (табл. 1).

Таблиця 1

Типи стратегічної політики підвищення ефективності експортно-імпортних операцій в системі забезпечення економічної безпеки підприємств

Типи політики				
Інноваційний	Диверсифікований	Інтернаціональний	Глобалізаційний	Коопераційний
Характеристики				
Насиченість експортно-імпортних операцій на світовому ринку висока і формування нової та конкурентоспроможної політики визначає їх успіх та забезпечує достатній рівень економічної безпеки підприємства	Очікувані стратегічні результати підприємств залежать від освоєння нових напрямів експорту та імпорту, при цьому здійснюючи постійне розширення асортименту продукції та виробництва	Успіх експортно-імпортних операцій залежить від здатності адаптуватися до низки змін: посилення конкуренції, стагнація внутрішнього ринку, необхідність розподілу ризиків та загроз	Результати експортно-імпортної діяльності підприємств зростають за умови адаптації до глобалізаційних викликів. Головним успіхом слід розглядати відповідність міжнародним стандартам	Пошук партнерів та взаємовигідного співробітництва дозволяє зміцнити підприємствам конкуренції позиції на ринку та ефективно використати власний конкурентний потенціал

Підвищення ефективності експортно-імпортних операцій підприємств в основному характеризується процесами самоорганізації, але пріоритетне значення слід віднести реалізації цілеспрямованих управлінських рішень як інституційного, так і корпоративного рівнів. Йдеться про одночасне врахування з однієї сторони, інституційних норм, правил підприємницької діяльності, особливостей економіки регіону та галузей, тенденцій ринкового середовища, а з іншої сторони, моделей організації внутрішньофірмового управління операціями експортної та імпортної діяльності.

При дотриманні різних типів стратегічної політики підвищення ефективності експортно-імпортних операцій насамперед повинно проектуватися виходячи із завдань забезпечення економічної безпеки підприємства. І тут варто виділити способи, що дозволяють гарантувати досягнення таких цілей. Зокрема варто виділити рішення підприємства щодо пошуку більш вигідніших

постачальників, які здатні будуть якісно забезпечувати логістичні потоки експорту та імпорту продукції. Позитивною тенденцією слід вважати налагодження довгострокової співпраці з постачальниками і це може гарантувати впевненість та надійність щодо виконання кожної із сторін взятих зобов'язань.

Іншим важливим інструментом підвищення ефективності експортно-імпортних операцій слід вважати застосування процедур страхування валютних ризиків. Підприємство при зовнішній економічній діяльності може суттєво знизити валютний ризик через здійснення правильного вибору валюти та запровадження методу регулювання валютної пропозиції за контрактами. Подолання валютних ризиків забезпечує економію фінансових ресурсів, зниження трансакційних витрат та посилення ділової репутації серед учасників ринку.

В умовах постійної динамічності торговельних відносин підприємствам необхідно вирішувати стратегічні завдання із забезпечення організації потрібних термінів експортних та імпорتنих поставок. Збільшення термінів призводить до збільшення витрат і відповідно зменшується рівень ефективності торговельних операцій, що в підсумку посилює негативний вплив на економічну безпеку підприємства. За таких обставин вирішальне значення має ділова репутація, логістичний та складський потенціал, матеріально-технічне забезпечення та інші характеристики, за якими підприємствам слід обирати бізнес-партнерів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Все більше значення в умовах постійних непередбачуваних глобалізаційних тенденцій набувають процедури організації безперервності експортно-імпорتنих поставок. Насамперед такі домовленості важливі для виробників, які налагодили постійний промисловий цикл і потребують безперебійного постачання сировини, технологічних продуктів та іншого. Дотримання безперервного темпу гарантує постійні експортні відправлення, а відтак і валютну виручку підприємствам. Аналогічно й щодо імпоротної продукції, яка може мати критичне значення для виробничого процесу підприємств, а також для економіки країни загалом.

Попри організацію договірних експортно-імпорتنих відносин важливе значення має транспортне забезпечення фізичних поставок продукції. При цьому досягнення необхідного рівня ефективності може залежати більше від зовнішніх факторів, ніж саме організаційне забезпечення. Йдеться про розвиток ринкової інфраструктури, впровадження законодавчих норм та їх відповідність міжнародним стандартам, налагодженість інституційної системи організації та контролю експортно-імпорتنих поставок. Більше значення саме відіграють системи митного регулювання, тарифних платежів, технічного контролю якості продукції та інші інституційні вимоги, які повинні бути сформовані та удосконалюватися враховуючи світовий досвід і норми міжнародних організацій. І тут стає явна залежність підприємств від сформованості нормативно-правової системи регулювання зовнішньоекономічної

діяльності, що одночасно повинна враховувати й положення для забезпечення економічної безпеки.

Такий перелік інструментів здатний ефективно налагодити експортно-імпорتنі операції, забезпечити достатній рівень економічної безпеки та сформувати конкурентний потенціал, що в сукупності дозволяє підготувати підприємство до протидії впливу ризиків та загроз на внутрішньому і зовнішньому ринках. Важливо, що наведені рекомендації передбачають як вирішення системних (постійних) завдань не дивлячись на вид економічної діяльності, так і значної сукупності завдань із забезпечення налагодження і підвищення ефективності експортно-імпорتنих операцій із чітким переліком способів їх вирішення.

Світовий досвід підтверджує, що встановлення стратегічних орієнтирів підвищення ефективності експортно-імпорتنих операцій доречно здійснювати виходячи із певних критеріїв (чинників, індикаторів, показників). Так, пропонується дотримуватися детермінованого підходу, а саме розділяти стратегічні завдання першого, другого та іншого рівня (рис. 1).

Очевидно, що перелік стратегічних завдань та цілей підприємств повинен постійно змінюватися і орієнтуватися на короткострокові зміни ринку, економіки країни та глобального середовища. Тут важливо притримуватися ресурсно-функціонального підходу, де головними критеріями стратегічної політики є забезпеченість ресурсами та підвищення ефективності їх використання. Все це важливо враховувати при проектуванні експортно-імпорتنих операцій, успіх яких значним чином залежить від рівня інноваційності та технологічності, прогресивності та виробничої необхідності.

Безперечно, що розвиток зовнішньоекономічної діяльності потребує значного ресурсного забезпечення і це не лише сировинного, фінансово-інвестиційного чи іншого, а належних інституційних умов, які забезпечує держава. Відтак, необхідно наголосити про тісні взаємозв'язки стратегічних орієнтирів підприємств при розвитку експортно-імпорتنих операцій із середовищем, що є прямою відповідальністю держави. Йдеться про законодавчо-правове, нормативно-методичне, інституційно-

організаційне та інше забезпечення, що відповідає сучасним світовим зразкам та постійно покращується і стає досить привабливим для розвитку інших напрямів економічної діяльності. Згідно цього й

доречно корегувати стратегічні орієнтири експортно-імпоротної діяльності і, таким чином, більш поглиблено підходити до формування системи стратегічного управління на підприємствах.

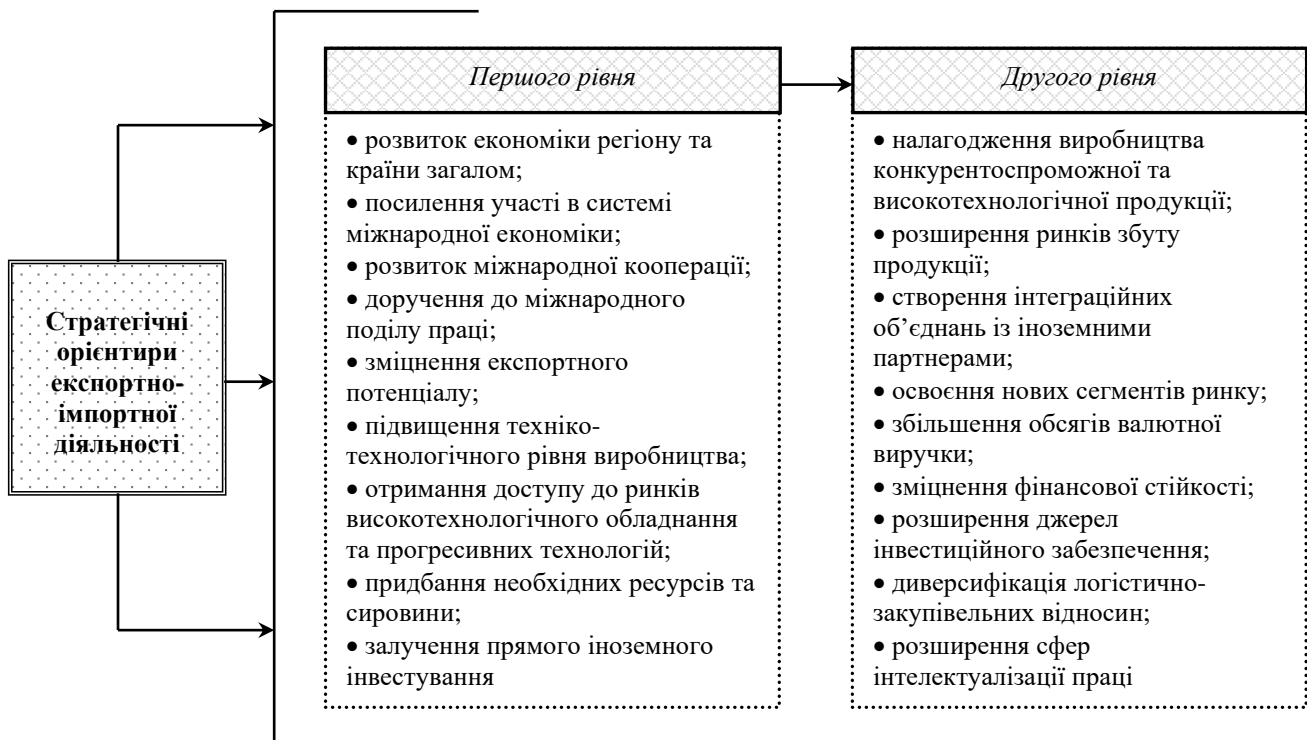

Рис. 1. Стратегічні орієнтири підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій в системі забезпечення економічної безпеки підприємств

Також варто враховувати й інші передумови та наслідки можливих майбутніх тенденцій як в економіці країни, так і в системі ведення підприємницької зовнішньоекономічної діяльності. Все це посилює якість стратегічного управління та краще дозволяє врахувати вплив ризиків і загроз, адаптуватись до них та дієво долати, що у кінцевому результаті забезпечує достатній рівень економічної безпеки підприємства.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій потребує від підприємств застосування широкого інструментарію, що буде враховувати конкурентний потенціал та можливості його покращення, стан та темпи розвитку зовнішнього середовища (рівень конкуренції, стабільність внутрішнього та зовнішнього ринків), вплив глобалізаційних тенденцій. Таким чином можливо сформулювати систему управління, у якій вдало

буде поєднано оцінки внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства і на цій основі забезпечити достатній рівень ефективності використання сильних сторін, передбачити шляхи покращення можливостей, здійснити підготовку для подолання ризиків і загроз, що все більше стають гібридними і непередбачуваними. І все це необхідно проектувати і у міру цього визначати стратегічні орієнтири, за якими буде відбуватиметься пошук інструментарію, його реалізація і на наступних етапах удосконалення (розширення, групування, скорочення).

У подальших дослідженнях виникатиме необхідність презентації способів підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій підприємств, що дозволитимуть вирішувати завдання із забезпечення адаптації до впливу гібридних ризиків і загроз у формі зовнішньої агресії та внутрішньої нестабільності. Відтак питання забезпечення економічної безпеки підприємств і як наслідок країни лише посилюватиметься.

Література

1. Решетняк К. Экспортно-імпорتنі операції як основа зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Управління розвитком*. 2017. № 3. С. 30–32.
2. Калініна О. Стан та перспективи розвитку експортно-імпорتنих операцій підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 2. С. 146–149.
3. Прохорова В. В. Експортно-імпортна операція розвитку промислових підприємств в стратегічному управлінні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 522–525.
4. Кузьмін О. Є., Жигало О. Ю. Розвиток митного регулювання експортно-імпорتنі діяльності в умовах використання інноваційної ємності підприємств. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 28–34.
5. Гринько П. О. Діагностика факторів зовнішнього середовища, які впливають на розвиток експортно-імпорتنі діяльності промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2018. № 8. С. 51–56.
6. Вакульчик О. М., Книшек О. О. Діагностика зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Вісник Академії митної служби України. Серія : Економіка*. 2014. № 2. С. 91–98.
7. Гринишин Г. М. Методика аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. Вип. 1 (28). С. 63–73.
8. Кононов І. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю на основі моделі облікової політики експортно-імпорتنих операцій. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 108–117.
9. Васильців Т. Г., Флейчук М. І., Лупак Р. Л. Пріоритети і засоби державної політики забезпечення економічної безпеки розвитку внутрішнього ринку в Україні. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2017. Вип. 53. С. 10–19.
10. Lupak R., Boiko R., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. State Management of Import Dependency and State's Economic Security Ensuring: New Approaches to Evaluating and Strategizing. *Accounting*. 2021. Vol. 7. Is. 4. P. 855–864.

References

1. Reshetnyak, K. (2017). Export-import operations as the basis of the enterprise's foreign economic activity. *Development management*. no. 3. P. 30–32.
2. Kalinina, O. (2017). State and prospects of development of export-import operations of enterprises. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*. no. 2. P. 146–149.
3. Prokhorova, V. V. (2016). Export-import operation of the development of industrial enterprises in strategic management. *Global and national economic problems*. Is. 14. P. 522–525.
4. Kuzmin, O. Ye., Zhigalo, O. Yu. (2020). Development of customs regulation of export-import activity in the conditions of using the innovative capacity of enterprises. *Business Inform*. no. 4. P. 28–34.
5. Grynko, P. O. (2018). Diagnostics of factors of the external environment that affect the development of export-import activities of industrial enterprises. *Business Inform*. no. 8. P. 51–56.
6. Vakulchyk, O. M., Knyshchek, O. O. (2014). Diagnostics of foreign economic activity of enterprises. *Bulletin of the Academy of the Customs Service of Ukraine. Series: Economy*. no. 2. P. 91–98.
7. Hryshyn, H. M. (2014). Methodology of analysis of foreign economic activity of enterprises. *Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis*. Is. 1 (28). P. 63–73.
8. Kononov, I. I. (2022). Management of foreign economic activity based on the accounting policy model of export-import operations. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*. no. 1. P. 108–117.
9. Vasylytsiv, T. G., Flejchuk, M. I., Lupak, R. L. (2017). Priorities and means of state policy to ensure economic security of the development of the domestic market in Ukraine. *Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*. Is. 53. P. 10–19.
10. Lupak, R., Boiko, R., Kunytska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. (2021). State Management of Import Dependency and State's Economic Security Ensuring: New Approaches to Evaluating and Strategizing. *Accounting*. Vol. 7. Is. 4. P. 855–864.

Abstract

LOPATOVSKYI Viktor, NOVITSKYI Oleksandr

Strategic guidelines for increasing the efficiency of export-import operations in the system of ensuring the economic security of enterprises

The peculiarities of export-import operations and their role in the development and ensuring the economic security of enterprises are determined. Scientific approaches to the organization of export-import operations of enterprises are summarized. The types of strategic policy for increasing the efficiency of export-import

operations in the system of ensuring the economic security of enterprises are identified: innovative; diversified; international; globalization; cooperative. The importance of the formation of organizational, institutional, financial and credit and other prerequisites for enterprises to achieve the necessary level of efficiency of export-import operations has been proven. The means of increasing the efficiency of export-import operations in the system of ensuring the economic security of enterprises include the development of logistics relations, the implementation of currency risk insurance practices, the improvement of product supply schemes, and the establishment of continuous transport support. Strategic guidelines for increasing the efficiency of export-import operations in the system of ensuring the economic security of enterprises have been determined, which are proposed to be divided into different levels based on priority and expected future trends. It was emphasized that the list of strategic tasks and goals of enterprises should constantly change and be oriented to short-term changes in the market, the country's economy, and the global environment. Increasing the efficiency of export-import operations of enterprises depends on a significant number of factors, which, moreover, change rapidly, and for this it is necessary, first of all, to form an internal organizational management system that will successfully carry out a complete design of the trends of internal and external markets, the globalization environment, etc. The importance of legislative-legal, normative-methodical, institutional-organizational and other support, which corresponds to modern world standards and is constantly improving and becoming quite attractive for the development of export-import and other areas of economic activity, has been proven.

Key words: export-import operations, economic security, enterprise, strategic policy, management, efficiency, provision, promotion

Стаття надійшла до редакції 07.12.2022 р.

Бібліографічний опис статті:

Лопатовський В. Г., Новіцький О. В. Стратегічні орієнтири підвищення ефективності експортно-імпорتنих операцій в системі забезпечення економічної безпеки підприємств. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 139-146.

Lopatovskyi V., Novitskyi O. (2022) Strategic guidelines for increasing the efficiency of export-import operations in the system of ensuring the economic security of enterprises. *Innovation and Sustainability*, no. 4, pp. 139-146.

